

11. Zákon Boží - 4. přikázání - pomni na den Sobotní

2 Mojžíšova 20.8-11 Čtvrtým přikázáním se uzavírá první část Desatera, která stanoví povinnosti člověka ke Stvořiteli. Čtyři přikázání na první desce zákona jsou logicky uspořádána. První stanoví správný předmět uctívání a varuje před falešnými bohy. Druhé ukazuje správný způsob uctívání a zakazuje všechny falešné formy náboženství. Třetí ukazuje správný přístup k bohoslužbě a varuje před všedností a neúctou. Čtvrté přikázání určuje zvláštní dobu pro bohoslužbu tím, že posvěcuje sedmý den každého týdne jako památník stvořitelského díla a osvobození z otroctví hříchu.

Bůh, který se tu představil jako Stvořitel, který má k svému tvorstvu požadavky, stanoví zvláštní dobu bohoslužby, aby uchoval správný vztah mezi člověkem a Tvůrcem. V pravidelných intervalech musí člověk zanechat své zájmy a obracet se k duchovním věcem. Musí si uvědomovat, že veškerý jeho čas a činnost naplánoval a nařídil Bůh, že jeho fyzický a duchovní život je vzájemně závislý a že musí o obě stránky vhodně pečovat. Boží přikázání o uctívání Stvořitele zahrnuje naprostou nutnost oddělit zvláštní dobu k tomuto uctívání.

Sobotní přikázání je vrcholem přikázání na první desce zákona a tím i všech vztahů mezi lidským a božským. Sobota je místo setkávání Boha s člověkem. Jako každotýdenní setkání ke společenství a bohoslužbě sobota spojuje nebesa se zemí. Je připomínkou rajského domova, který jsme ztratili hříchem. Je také příslibem ráje, který bude znovu zřízen Kristem.

I. ÚČEL SVĚCENÍ SOBOTY

Na základě Písma zjišťujeme, že svěcení soboty má vznešené a krásné cíle nejen pro Boží čest, ale zvláště také pro trvalé blaho člověka.

Sobota má připomínat, že Bůh stvořil všechny věci. 2Moj 20,8a Tímto ustanovením Bůh "zajistil památku svým divům". Žalm 111,4 Den odpočínutí má člověku stále připomínat původ světa a vytvářet nepřerušované pouto mezi stvořením a Stvořitelem. Správné pochopení účelu čtvrtého přikázání a správné svěcení soboty je ochranou před vírou v samovolný vývoj tvorstva, vírou, kterou přijala většina lidstva dnešní doby. - Sobota je nejstarší ze všech náboženských institucí; má svůj původ v ráji, před pádem do hříchu. Připomíná dobu, kdy z ruky Boží vyšlo všechno "velmi dobré".

2. Sobota nabízí člověku odpočinek, a to tělesný, duševní i duchovní.

a) Čtvrté přikázání nemluví pouze o sobotě. Zmiňuje se o šesti pracovních dnech a o odpočinku. Práce a odpočinek jsou totiž úzce spjaty. Sobota nabývá na významu také z šesti dnů aktivity. Člověk nepotřebuje odpočinek, dokud nepracoval. Sobota má následovat po dnech práce. Dnem odpočinku je sedmý den, nikoli první. Příkaz pracovat je před příkazem odpočívat, protože ti, kteří nepracovali, nejsou připraveni na odpočinek a bohoslužbu. Kdo chce správně zachovávat zákon Boží, musí být dobrým pracovníkem i ctitelem Boha. - Průzkum dokázal, že člověk vykoná více práce, když odpočívá jeden ze sedmi dnů.

b) Příkaz "Šest dní pracovati budeš a konati všeliké dílo své" je zrovna tak závazný jako příkaz o svěcení soboty. Potřeba práce není důsledek pádu do hříchu. Práce již po pádu není tak radostná jako v ráji, je únavná a koná se "v potu tváře". Práce sama však není zlořečenstvím. Te jedním z největších požehnání. "Kdo nechce pracovat, at nejí!" píše Pavel v 2 Tes 3,10.

c) U člověka musí být tělesná, duševní i duchovní stránka vyvážená. Šest dní práce a jeden den odpočinku - to je správná rovnováha z hlediska fyzického a mentálního. Žel, že většina lidstva se řídí první částí čtvrtého přikázání ne ochotně, ale z nutnosti.

d) Slovo "sabat" neznamena pouze odpočinek fyzický, ale také duchovní. Původní semitský význam slova "sabat" - "odpočinek duše". Výrok "Pomni na den sobotní!" ukazuje, že sobota už byla dříve ustanovena a lidem známá. "Nebylo to nějaké nové ustanovení. Dle přikázání byla ustanovena při stvoření. Bůh je ve svém stvořitelském díle sám příkladem. On mohl stvořit svět v jednom dni nebo v jedné hodině. Sám pro sebe také nepotřeboval odpočinek. Chtěl nám však dát následováním hodný příklad. "Sobota byla učiněna pro člověka, ne člověk pro sobotu. Mar 2,27

3. Sobota má být dnem shromáždění a bohoslužby

Zasvěcením sedmé části času člověk má být uchráněn od modloslužby a mnohobožství, hříchů tak běžných ve starověku. Bůh, na kterého nesmíme nikdy zapomenout, musí být uctíván jako jediný. Správná sobotní bohoslužba je jakýmsi barometrem duchovního života věřícího; správné svěcení soboty ukazuje intenzitu náboženského života. V této instituci nachází člověk jedinečnou příležitost povznést se duchovně a připravit se na život lepší, život věčný.

a) Sobota je v první řadě dnem bohoslužby. Potřeba bohoslužby je zrovna tak univerzální jako potřeba odpočinku. Ti, kteří zapomínají na odpočinek, zapomínají brzy také na bohoslužbu. Pán Ježíš je nám příkladem v účasti na veřejné bohoslužbě. Dle Luk 4,16 bylo jeho zvykem chodit v sobotu do shromáždění. K sobotě patří nutně "svaté shromáždění." 3 Moj 23,3; Žid 10,25.26

b) Ve svatyni byly každou sobotu čerstvé chleby kladeny na stůl. Nová a čerstvá zásoba duchovního chleba je při duchovních hodech předkládána při sobotní pobožnosti. Ti, kteří zanedbávají tuto slavnost, činí tak ke škodě vlastní duše. Máme-li být duchovně zdraví, potřebujeme duchovní potravu. - Jaká reformace by nastala u křesťanů, kdyby se pravidelně a dochvilně účastnili shromáždění aspoň tak, jak jsou dochvilní na pracovišti nebo na společenských sejitích!

4. Sobota má být i dnem požehnané činnosti.

Není to den spánku a nečinnosti, ač i na tělesný odpočinek nutno pamatovat. Šest dní máme věnovat časným věcem; sedmý den má být zasvěcen pobožností a duchovní činností. Není to den smutku a pouhé vážnosti, ale den radostné aktivity. Má být naší "rozkoší". Má to být doba duchovního osvětlení, kdy řeka života přináší osvětlení žíznivým duším a způsobuje duchovní růst a duchovní plody.

a) Pán Ježíš prohlásil, že "sluší v sobotu dobře činiti". Mat 12.12 Sám nám dal příklad v tom, že činil v sobotu skutky lásky a nutné služby. Pomoc nemocným a trpícím jakož i misijní práce, pomoc nesobecká a nehonorovaná - jsou součástí správného svěcení soboty.

b) Vedle návštěvy shromáždění patří do soboty i pozorování stvořeného díla Božího v přírodě, protože sobota je památkou stvoření. Tělo i duše se v přírodě občerství, mysl se povznesne k Bohu. - Sobota se také může stát břemenem, je-li přeplněna pobožnostmi a nezbyvá-li věřícím čas na oddech.

5. Správné svěcení soboty vede k posvěcení.

Zachovávání tohoto dne je znamením mezi Bohem a námi, že nás Bůh posvěcuje. 2 Moj 31,13; Ez 20,12.20; Žid 12.14 Bůh je Stvořitelem i Vykupitelem. Uplatňuje u člověka dvojí právo: právo stvoření a právo vykoupení. Ustanovení soboty je spojovacím znaménkem těchto dvou velkých skutečností - stvoření a vykoupení. Jako památník stvořitelského díla je sobota znamením tvůrčí moci Boží, té moci, která může také stvořit nové srdce a zachránit ztraceného člověka. Je památníkem stvoření materiálního světa i znovuzrozeného srdce. Je i znamením, že věřící je spasen vírou, neboť dává příležitost poslušností dokázat, že jsme spasení přijali.

"Vzdálená toho být symbolem spasení ze skutků - sobota je znamením spasení z víry: má zaslíbení o posvěcení ze strany Boží; věřící přijímá tuto milost a odpočinek od svých hříšných skutků, aby okoušel Boží odpočinutí." (Alfred Vaucher)

II. HISTORIE SVĚCENÍ SOBOTY

Bůh chránil instituci soboty po celé věky. I když se lidstvo rychle uchýlilo od konání vůle Boží, byli na této zemi ve všech dobách mužové a ženy, kteří věrně zachovávali zákony Stvořitele. Sobota byla svěcena od stvoření až k potopě a od potopy k Sinaji. Znalost sedmidenního týdne je ve starověku všeobecná. Toto rozdělení času, které nemá žádný vztah k přírodním jevům, k pohybům hvězd apod., které bylo u Židů nezávislé na jejich měsících a letech, mohlo být zavedeno pouze vůlí vnější a vyšší, to znamená - Bohem při stvoření. Číslo sedm pak mělo ve starověku tajuplný význam dokonalosti. O všeobecné znalosti týdne svědčí Hesiodot, Philon, Porphyros, Josephus Flavius, astrologové a kněží egyptští, asyrští, arabští, indiští a čínští. Bible sama vydává svědectví o tom, že sedmidenní týden se nikdy neztratil.

1. Sobota byla ustanovena v Edenu. Adam a Eva ji zachovávali. 1 Moj 2.2.3

Čtvrté přikázání vydané na Sinaji nás vyzývá, abychom pamatovali na toto rajske ustanovení. Ono bylo zachováváno pravými věřícími navzdory modloslužbě a mnohobožství, které odloučily lidi od uctívání Všemohoucího.

2. Lidé od Adama po Abrahama měli možnost ústně a spolehlivě si podávat poznání o zákoně Božím.

Jelikož lidé v té době žili velmi dlouho, ve chvíli, kdy Adam zemřel ve věku 930 let, Lámech, otec Noemův, měl již 56 let; ve chvíli smrti Lámechovy, Sem, syn Noemův, měl 93 let. Tento poslední již znal Abrahama. A tak poučení Adama o sedmém dni - sobotě a o rozdělení času na týdny bylo předáváno přímo beze změny až k Abrahamovi.

3. Abraham, a jeho potomci zachovávali sobotu. 1 Moj 26.5 praví:

"Abraham uposlechl mého hlasu a dbal na to, co jsem mu svěřil: na má přikázání, nařízení a zákony."

4. Příhody zaznamenané v 2 Moj 16. kapitole se udály před vydáním zákona na Sinaji.

23. verš zní: "Odpočinutí soboty svatě Hospodinu bude zítra!" Verše 28. a .29. ukazují, že "přikázání a zákony", které zachovával Abraham, se týkaly také soboty.

Aby mohli izraelité správně světit sobotu, Bůh způsoboval po dobu čtyřiceti let každý týden trojí div: šestého dne padala mana ve dvojnásobné míře, v sobotu nepadala vůbec, . mana se nezkazila ze šestého na sedmý den. Více než šest tisíc zázraků s manou během 4-0 let na poušti je dostatečným důkazem o svatém charakteru soboty.

5. Prostřednictvím Mojžíše přijal lid z ruky Boží dvě desky zákona za hromu a blesku.

Všechna přikázání Desatera jsou závazná, ale sobota je znamením věrnosti celému zákonu .
2 Moj 19. a 20. kapitola

a) Na stránkách Starého zákona můžeme sledovat dějiny zachovávání soboty. 1 Par 9.32: Žalm 92

6. Všichni proroci s velkou horlivostí a odvahou zvěstovali Izraelcům nutnost svícení soboty jakožto ochranu proti modloslužbě.

a) Zároveň varovali před formalismem v zachovávání dne Páně. K věrnosti ve věci soboty vybízel Izaiáš: Iz 56.4: 58. 13.14

b) Jeremiáš označil nezachovávání 4. přikázání za příčinu zkázy Izraele. Jer 17.21-27

c) Ezechiel obviňuje knížata, kněží a celý Izrael, že poskvřňují soboty. Ez 22,8.26; 23.38

7. Pán ležíš zachovával den sobotní

a) Jeho obyčejem bylo navštěvovat pravidelně sobotní shromáždění. Luk 4.16.31

b) Uzdravováním nemocných v sobotu nerušil přikázání, ale plnil Boží vůli. Jan 7.23.24; Mar 2,23-28 Sobota byla ustanovena pro dobro člověka. - Ježíš hlavně uzdravoval v jiné dny nebo také v sobotu po západu slunce. Mar 1,21.32: Luk 4.40.41

c) Kristus však zbavil sobotu od marných zákonických tradic. Židovská kazuistika deformovala sobotu. Obklopila ji zákazy a příkazy, které z ní učinily břemeno pro lid. Pán Ježíš se energicky stavěl proti židovskému legalismu a pokrytectví. Mar 7.8.9

8. Apoštolově zachovávali 4. přikázání

a) Po smrti Kristově věřící ženy připravily masti k pomazání Spasitele, ale v sobotu odpočinuly. První den po sobotě pak šly k hrobu s úmyslem pomazat tělo Ježíšovo . Luk 23.56; 24.1

b) Apoštolově nesvětili žádný jiný den než sobotu. Sk 13.14.42.44: 16.13; 17.2; 18.4

c) Pán Ježíš ukazuje potřebu svícení soboty v době zkázy Jeruzaléma, která nastala r. 70 po Kristu. Mat 24.20

d) Pavel, Petr, Jakub ani Jan - nikdo z nich nenapsal ani řádek ve prospěch svícení jiného dne kromě soboty.

9. Sobota bude zachovávána i na nové zemi. Iz 66.22.23

Ona je památkem prvního a obrazem nového stvoření. Znovustvoření vyžaduje tutéž původní stvořitelkou moc. Sobota je památkem obojího. Je platná pro všechny národy, nejen pro Izraele. Iz 56.1-7

III. SPRÁVNÝ ZPŮSOB SVĚCENÍ SOBOTY

1. Den sobotní světíme podle Písma od západu slunce v pátek do západu slunce v sobotu.

3 Moj 23.32; Luk 23. 54-56; 1 Moj 1.5 Den Páně vítáme písni, modlitbou, čtením Písma. Podobně jej také končíme. Včasným zahájením a ukončením oddělujeme zřetelně svatý den od dnů všedních. Každá chvíle dne sobotního je svatá.

2. Během týdne pamatujeme na den sobotní také v tom smyslu, že si práci rozdělíme tak, abychom ji ukončili včas před začátkem soboty.

Pokrm na tento den připravíme předem dle 2 Moj 16.23. Sobotu vítáme v čisté a uklizené domácnosti; čistí po stránce tělesné i duchovní. Před sobotou se vykoupeme. Nechceme vytvářet nějaké předpisy, ale tyto věci nám pomohou získat maximum ze svatého dne.

3. Na sobotu pamatujeme i pravidelným každodenním studiem Písma v úkolech sobotní školy

Každý den probíráme jednu stať, takže v sobotu jsme připraveni odpovídat na otázky. - Denně Čteme jitřní verše a pokračujeme v systematické četbě Písma, jak nám to čas dovolí.

4. Jako adventní lid máme i správným svěcením soboty splnit své poslání, uvedené u Izaiáše 58,12-14.

Máme-li vyzdvihnout základy pravdy, vyplnit zbořeniny ve zdi zákona a opravit cesty, musíme se řídit také radou 13. a 14. verše. (viz ČEP)

a) Nekonáme své všední pochůzky, nejdeme na prohlídku výkladních skříní apod.

b) Neprovodíme své záliby ve svatý Boží den. Nemyslí se tu na hříšné záliby, které vylučují jiná přikázání, ale na ty, které můžeme pěstovat v jiné dny: sport, světská četba, rozhlas, televize apod. V sobotu však vyhledáváme ticho Boží přírody - zvláště s dětmi a mládeží. Někdy v blízkosti měst nebo v parcích můžeme po shromáždění prožít požehnané chvíle, aniž bychom museli daleko jezdit.

c) Vzdáváme se svých cest. Jet v sobotu do shromáždění, navštívit nemocného nebo přítele pravdy, jet po shromáždění do přírody, to je Boží cesta; jít za obchodem nebo podobnými věcmi - je "naše cesta".

d) Nevedeme plané řeči. "Máme tedy vyloučit hovory lehkomyšlné a ne povznášející. Máme však mnoho příležitostí i důvodů mluvit o věcech Božích a o mnohém ze života kolem sebe, co s nimi úzce souvisí: zkušenosti, důkazy Boží milosti, zázraky života a divy přírody."

5. V sobotu nekupujeme, neprodáváme, nekonáme práci, nenosíme břemena.

U Nehemiáše 13.15-21 Čteme, že Bůh trestal svůj lid pro znesvěcování soboty zjetím babylónským. Ti však, kteří se vrátili z Babylona, málo se poučili a znovu poskvřňovali den Páně lisováním hroznů, kupováním obilí, vína, hroznů, fíků, ryb a pod. Nehemiáš cítil odpovědnost před Bohem za tento stav, napomínal lid, ale ze své kompetence učinil také patřičná opatření, aby lhostejní lidé nepřivolávali Boží nelibost a zlořečenství.

Podobně otcové, matky a zaměstnavatelé nesou odpovědnost za svěcení soboty ve svých rodinách a v oblastech své působnosti, činí tak jistě v duchu Kristovy lásky a s pochopením.
2 Moj 20.10

Závěr:

Čtvrté přikázání je první kladný příkaz Desatera a jediný na první desce zákona. Páté přikázání je další jediný kladný příkaz na druhé desce a má co činit s rodinou. Je pozoruhodné, že sobota a rodina (manželství) jsou zajištěny v nitru zákona. Jsou to první dvě Boží ustanovení, která pocházejí z ráje a proti kterým nepřítel spásy nejvíce bojuje a je pošlapává. Ony tvoří základ náboženství a společnosti.

Sobota je znamením mezi Bohem a námi. Jejím cílem je posvěcení každého dne našeho zdejšího života, jehož můžeme dosáhnout skrze Pána Ježíše Krista, a jednou vejít do jeho věčného království.
Ez 20,12.20; Žid 12.14